

Omgaan met agitatie bij mensen met Korsakov: hoe houd je je hoofd koel?

KORSAKOVCENTRUM
Voor alcoholgerelateerde cognitieve stoornissen

De 'is het agitatie of agressie?' quiz!

Agitatie en/of agressie?

1. Agitatie en agressie bij het syndroom van Korsakov
2. KWAAD om agitatie en agressie te meten
3. ABC-methode om met agitatie en agressie om te gaan

Agitatie en agressie bij het syndroom van Korsakov

- Geheugenstoornissen, desoriëntatie en beperkte ziekte-inzicht
- Ook veranderingen in gedrag en emoties:
 - Initiatiefverlies (apathie)
 - Agitatie, agressie, prikkelbaarheid en ontremming
- Niet uniek voor het syndroom van Korsakov

Oorzaken en triggers van agitatie en agressie bij Korsakov

1. Persoon met Korsakov
2. Fysieke omgeving
3. Sociale omgeving

Onderzoek naar agitatie bij Korsakov

- Weinig bekend over hoe vaak agitatie voorkomt bij mensen met Korsakov en wie precies agitatie laten zien
- Prikkelbaarheid, agitatie en ontremming als meest voorkomend probleemgedrag bij Korsakov
- Relatie met andere symptomen van Korsakov onbekend

Omgaan met agitatie en agressie

- Zorgmedewerkers voelen zich onvoldoende uitgerust
- Mede hierdoor veelvuldig off-label psychofarmaca gebruik
- KKC-training 'Omgaan met Probleemgedrag bij Korsakov'

Stimuleringssubsidie KKC

1. Observatie-instrument om agitatie te meten beschikbaar maken
2. Inzicht in prevalentie, beloop en predictoren van agitatie
3. Evalueren KKC-training 'Omgaan met probleemgedrag'

Waarom een meetinstrument?

- Spraakverwarring
- Eerste stap van systematische aanpak
- Monitoren van effect behandeling
- Wetenschappelijk onderzoek

Selectie meetinstrument

Literatuuronderzoek naar bestaande instrumenten ontwikkeld voor dementie, NAH of (neuro)psychiatrie:

1. Aggressive Behavior Scale (ABS)
2. Agitated Behavior Scale (ABS)
3. Cohen-Mansfield Agitation Inventory (CMAI)
4. Modified Overt Aggression Scale (MOAS)
5. Rating Scale for Aggressive Behavior (RAGE)

RAGE beste instrument!

- KWAAD (KWantitatieve beoordeling van Agitatie en Agressie Door zorg)
- Goede psychometrische eigenschappen
- Herkenbare en concrete items
- Niet alleen agressie, maar ook agitatie
- Terugkijkend naar afgelopen 3 dagen

Frequentie items afgelopen 3 dagen bij Korsakov

Vaak aanwezig:

Humeurig, geïrriteerd, kort lontje
Kritisch, sarcastisch, denigrerend
Ongeduldig of boos
Veeleisend of in discussie gaan

Nauwelijks aanwezig:

Eigendommen kapot maken
Geprobeerd iemand te schoppen
Geprobeerd iemand te slaan
Andere duwen
Voorwerp gebruikt om iemand te slaan
Geprobeerd iemand te bijten, krabben,
knijpen, spugen

Omgaan met agitatie en agressie

- Training KKC ‘Omgaan met Probleemgedrag bij Korsakov’
- Vergroten van kennis over oorzaken van probleemgedrag en wat dit met jou als zorgverlener doet
- Evalueren en aanscherpen van training

ABC-methode

1. **Actie**– welk gedrag zie je? Hoe vaak, wanneer en bij wie? Voor wie is het een probleem?
2. **Bewegers** – wat gebeurt er in de omgeving? Wat zijn mogelijke triggers en oorzaken?
3. **Consequenties** – hoe wordt erop gereageerd? Wat zijn de gevolgen?

Oefenen met ABC-methode

Afname KWAAD

1. **Actie** – welk gedrag zie je?
2. **Bewegers** – bewegers van gedrag?
3. **Consequenties** – wat zijn de gevolgen?
4. **Actie** – nieuw gewenst gedrag?
5. **Bewegers** – nieuwe bewegers?
6. **Consequenties** – nieuwe gevolgen?

ABC-methode

- Niet 1 oorzaak, dus niet 1 oplossing
- Hypothese toetsend en multidisciplinair werken

Maar!

- Team vraagt om een snelle en effectieve oplossing
- Psychofarmaca?

Take home messages

1. Agitatie komt regelmatig voor bij mensen met Korsakov, verbale en fysieke agressie nauwelijks
2. ABC-methode kan helpen om gedrag te analyseren en biedt handvatten
3. Belang van vroegsignalering van agitatie

KORSAKOVCENTRUM

Voor alcoholgerelateerde cognitieve stoornissen

dr. Willem Eikelboom

GZ-psycholoog & projectleider

willemeikelboom@vigogroep.nl

Denice Verberkt

Psycholoog & onderzoeksassistent

deniceverberkt@vigogroep.nl